

Saksframlegg

Saksgang:

Møte	Møtedato
Styret	25. september 2025

Sak 101-2025**Forberedelser til ny anskaffelse TSB – oppdatering av behovsvurdering TSB (2022)*****Forslag til vedtak:***

Styret støtter forslag til plan for oppdatering av behovsvurdering TSB og ber om at arbeidet legger særlig vekt på:

- Utvikling av sammenhengende behandlingsforløp der poliklinikkene i helseforetaket får en koordinerende rolle i tråd med rapporten om integrert ettervern
- At det faglige grunnlaget for behandlingsslengde innen døgnbehandling tydeliggjøres, jf. Forebyggings- og behandlingsreformen for rusfeltet Del I
- Bred involvering av brukere, fagmiljø og leverandørsiden
- At læringspunkter fra den eksterne evalueringen følges opp

Hamar, 18. september 2025

Terje Rootwelt

Administrerende direktør

1 Hva saken gjelder

Basert på behovsvurdering TSB fra 2022, kunngjorde Helse Sør-Øst RHF en anskaffelse innen tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB) den 17. januar 2024. Helse Sør-Øst RHF inngikk avtale for fire av de åtte delytelsene (hvorav to ble tildelt samlet) 24. desember 2024, og avlyste konkurransen for de øvrige fire delytelsene den 3. juni 2025. Bakgrunnen for avlysningen av de fire siste delytelsene er Helse Sør-Øst RHF sin vurdering av uklarheter i konkurransegrunnlaget, noe som kan ha ført til ulike konkurransevilkår for tilbyderne. Hedmarken og Østerdal tingrett avga en kjennelse 16. mai 2025 som ikke tillater Helse Sør-Øst RHF å tildele avtaler for de siste fire delytelsene basert på uklarheter i konkurransegrunnlaget.

Det har vært en krevende prosess der Hedmarken og Østerdal tingrett har kommet til to ulike konklusjoner ved vurdering av om det har vært uklarheter i konkurransegrunnlaget i anskaffelsesdokumentene innen tverrfaglig spesialisert rusbehandling, henholdsvis februar 2025 og mai 2025 [Anskaffelse innen tverrfaglig spesialisert rusbehandling](#). De rettslige prosessene er ikke ferdigstilt, og ny sak ble behandlet i Hedmarken og Østerdal tingrett 1. september. Tidspunkt og omfang av en ny anskaffelse er derfor ikke klart.

Saken legges frem for styret som en orientering om planlagt prosess knyttet til oppdatering av behovsvurdering TSB.

2 Hovedpunkter og vurdering av handlingsalternativer

2.1. Bakgrunn for saken

Helse Sør-Øst RHF kjøper en vesentlig andel av døgnbehandling innen tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB) fra private leverandører. Det er i dag avtale med i overkant av 20 leverandører, og avtalene ble i hovedsak inngått i 2012. I løpet av avtaleperioden har det vært en betydelig faglig utvikling, noe som framkommer av nåværende behovsvurdering for TSB.

Helse Sør-Øst RHF starter nå et arbeid for å vurdere justeringer i behovsvurderingen fra 2022. I denne gjennomgangen vil spesielt oppdraget om integrert ettervern og føringene i Forebyggings- og behandlingsreformen for rusfeltet del I [Meld. st. 5 \(2024–2025\)](#) vurderes. I tillegg er det bevilget 200 millioner kroner til Helse Sør-Øst RHF for å styrke tverrfaglig spesialisert rusbehandling og lengre tids døgnbehandling, jf. Innst. 11 S (2024–2025).

Det er gjennomført en ekstern evaluering av anskaffelsen innen TSB. Helse Sør-Øst RHF vil følge opp de læringspunktene som er aktuelle for arbeidet med behovsvurderingen. I tillegg til dette er det nødvendig å oppdatere aktivitetstall og oversikter.

Integrert ettervern

De regionale helseforetakene har under ledelse av Helse Sør-Øst RHF ferdigstilt et arbeid om integrert ettervern. Sentralt i dette arbeidet er betydningen av et sammenhengende behandlingsforløp med tydeligere ansvarsforhold innad i spesialisthelsetjenesten, men også mellom kommune og spesialisthelsetjeneste. Poliklinikkene i helseforetaket får et større ansvar for behandlingsforløpet, også når pasientene er i lengre tids døgnbehandling hos private avtaleparter.

Forebyggings- og behandlingsreformen del I

Regjeringen ønsker at rusmiddellidelser prinsipielt skal forstås og behandles på samme måte som andre lidelser, og at det faglige grunnlaget for behandlingsslengde innen døgnbehandling skal tydeliggjøres. Regjeringen vil også vurdere organisering og innretning av behandlingstilbudet slik at det blir likere innretningen av øvrige helsetjenester. I Forebyggings- og behandlingsreformen del I er det videre et ønske om å utrede hvordan anskaffelser kan samordnes mellom de regionale helseforetakene.

Involvering

I arbeidet med behovsvurderingen har Helse Sør-Øst RHF invitert helseforetakene til å melde inn fagpersoner med relevant kompetanse. Det regionale brukerutvalget har utpekt to representanter, og plan for arbeidet vil også presenteres for det regionale brukerutvalget i løpet av september 2025. Helse Sør-Øst RHF vil i tillegg invitere en større gruppe av brukerorganisasjoner og leverandørsiden til egne innspillsmøter.

Læringspunkter fra ekstern evalueringsrapport

Helse Sør-Øst RHF vil innarbeide informasjon om økonomisk ramme og volum i den oppdaterte behovsvurderingen, og ha med brukerrepresentanter i de delene av det faglige arbeidet der det er i samsvar med regelverket. Helse Sør-Øst RHF vil vurdere å utnytte fleksibiliteten som ligger i regelverket, samt legge opp til åpenhet og transparens så langt det lar seg gjøre.

2.2. Saksfremstilling

Rusreformen (2004) har sørget for at TSB har blitt et eget fagområde likestilt med somatikk og psykisk helsevern. Det er et mål at pasienter med rusmiddelproblemer oppsøker hjelp og får tilbud om behandling i en tidlig fase av problemutviklingen. Å komme tidlig i behandling kan redusere omfanget av de negative konsekvensene for pasienten og pårørende, og det øker mulighet for et kortere og enklere behandlingsforløp. Godt samarbeid med fastleger og andre tjenester i kommunene er en av flere forutsetninger for å komme tidligere til med behandling, sammen med økt kunnskap om tidlige tegn på rus- og avhengighetslidelser.

Som grunnlag for den nå delvis gjennomførte anskaffelse innen TSB, ble det gjennomført en behovsvurdering i Helse Sør-Øst. I tillegg til interne fag- og analyseressurser, besto arbeidsgruppen av representanter fra helseforetakene, samt to representanter utpekt fra det regionale brukerutvalget. Arbeidsgruppen anbefalte en faglig dreining med spissing og spesialisering av tilbudene og at langtidsbehandling også kan bestå av kortere innleggelser, sekvensielle behandlinger og mer ambulant virksomhet før og etter døgnbehandlingen.

2.3. Prosess

Enkelte brukerorganisasjoner har hevdet at brukerperspektivet ikke var tilstrekkelig ivarettatt i arbeidet med behovsvurderingen fra 2022. Representanter fra private avtaleparter og brukerorganisasjoner har videre uttrykt bekymring for de faglige føringene med noe kortere tid i døgnbehandling, samt mer sekvensiell behandling.

I oppdateringen av behovsvurderingen legges det opp til en bred prosess der det regionale brukerutvalget, konserntillitsvalgte og fagdirektørene kan komme med innspill til oppdateringen av behovsvurderingen.

Helse Sør-Øst RHF vil videre be om innspill fra klinikkdirektørene for psykisk helsevern og rusbehandling, fagråd TSB, samt invitere brukerorganisasjoner og leverandørsiden til egne innspillsmøter. Helse Sør-Øst RHF har dialog med de andre RHF-ene og vil også her be om innspill til prosessen.

Utkastet til oppdatert behovsvurdering vil legges frem for relevante fora før den deretter blir lagt frem for styret.

2.4. Vurdering

Anskaffelsen innen TSB er avsluttet for de siste fire delytelsene. Helse Sør-Øst RHF forbereder nå en ny anskaffelse. I forkant av en ny anskaffelse er det behov for å oppdatere det faglige grunnlaget.

Anbefalingene fra rapporten om integrert ettervern (som vil styrebehandles i samme styremøte), samt Forebyggings- og behandlingsreformen del I, gir noen nye faglige føringer for TSB. Det er dessuten bevilget 200 millioner kroner til å styrke tverrfaglig spesialisert rusbehandling og lengre tids døgnbehandling. Disse føringene, samt innspill fra brukere, tillitsvalgte, leverandørsiden og fagfeltet, vil være sentrale ved oppdateringen. I tillegg vil oppdaterte analyser av aktivitet og framskrevet behov være viktig. Læringspunkter fra den eksterne evalueringen vil følges for de områdene som er aktuelle for oppdateringen av behovsvurderingen.

3 Administrerende direktørs anbefaling

Helse Sør-Øst RHF forbereder nå en ny anskaffelse innen TSB. Oppdatering av behovsvurderingen TSB legger det faglige grunnlaget for anskaffelsen, og er derfor et svært viktig arbeid. Fagpersoner fra helseforetakene og brukerrepresentanter vil delta i arbeidsgruppen. Ett av flere viktige læringspunkter fra forrige anskaffelse, er å legge til rette for styrket involvering og åpenhet i prosessen.

Administrerende direktør anbefaler styret å slutte seg til at Helse Sør-Øst RHF i dette arbeidet legger særlig vekt på:

- Utvikling av sammenhengende behandlingsforløp der poliklinikkene i helseforetaket får en koordinerende rolle i tråd med rapporten om integrert ettervern
- At det faglige grunnlaget for behandlingens lengde innen døgnbehandling tydeliggjøres, jf. Forebyggings- og behandlingsreformen for rusfeltet Del I
- Bred involvering av brukere, fagmiljø og leverandørsiden
- At læringspunkter fra den eksterne evalueringen følges opp

Trykte vedlegg:

- Ingen

Utrykte vedlegg:

- [Behovsvurdering TSB](#)